

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantivm**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

Lectio 21. Explicatio horum verborum: O Lapis Angularis, qui facis utraque
unum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56372)

desidera-
vie.
Ephes. 1.

Deus proposuit in dispensatione plenitudinis tempo-
rum in futurum omnia in Christo, qua in caelo & quae in
terra sunt. Ubi Graecè legunt: *Proposuit recapitula-
re in Christo*; id est, caput & summam redigere in eo
universa. Christus enim est recapitulatio omni-
um operum Dei, visibilium & invisibilium. Ipse
est principium, exemplar, finis, nodus & vinculum,
centrum, vita, salus, & felicitas totius universi.
Ipsam ergo desiderabat omnis creatura, in ipso
quodammodo desicanda; nam in homine omnis
creatura continetur, & desicatur per unionem
Verbi. In ipsum censentur fieri omnes res, quasi
in centrum quod adipisci desiderant, Eodem lo-
quendi modo Apostolus dicit omnem creaturam
expectare revelationem Filiorum Dei, & redem-
ptionem corporis nostri; quia tunc liberabitur à cor-
ruptione, & servitute, quam incurrit ob peccatum
Adæ.

Rom. 8.

Deinde Christus etiam desideratus gentibus dicitur à Prophetis (qui futura quasi presentia aut præterita ob certitudinem denuntiant, quia avidissime cum receperunt, amplexate sunt gentes, postquam cum cognoverunt, quasi feliciter amplexentur rem optatissimam, rem quam iam diu desiderarant. Erat enim indicibile gaudium eorum qui ad Christum primitus sunt conversi, quasi nati essent rem omnibus sæculis toto cordis desiderio concupitam. Ideo etiam à Jacob Christus vocatur, *Desiderium col-*

Gen. 49.

lum æternorum; quia nimirum sanctorum omnium, qui pietate emunerunt quasi colles, ipse fuit desiderium, sive in præteritis, sive in futuris sæculis. Quapropter monemur & nos, in eo totum cor, totum desiderium, spem & amorem figere, tamquam in centro omnis nostræ spei, amoris, & desiderij. Dicamus igitur & nos: *O Rex gentium & desideratus easum!* O desiderium collum æternorum. Te desideramus, te amamus, ad te suspiramus. Et si non factis desideramus, da majorem & ferventioris conatute desiderare, desiderando te querere, querendo invenire, inveniendo amare, amando mala nostræ redimere, redemptio non iterare. Quia tu es salus & redemptio nostra, divitiarum & thesauri, vita & resurrectio, gloria & felicitas nostra, gaudium cordis nostri, & fructus æterni. Fac ergo venietur in nobis illud. *Domine nomen tuum, & memoriale tuum in desiderio anime. Anima mea desideravit te in nocte; sed & mane de precordiis meis vigilabo ad te.*

Isa. 26.

Domine nomen tuum, & memoriale tuum in desiderio anime. Anima mea desideravit te in nocte; sed & mane de precordiis meis vigilabo ad te.

LECTIO XXI.

De lapide angulari.

Isa. 28.

Vocatur Christus Lapis angularis, varijs in Scripturæ locis. Sic apud Isaiam de illo dicitur: *Mittam in fundamentis Sion*; id est Ecclesiæ, lapidem angularem probatum pretiosum in fundamento fundatum. *Qui crediderit, non scilicet; volens scilicet statim exhiberi, sed expectet patienter.* Sic & Da-

vid de eodem dicit: *Lapide quem reprobarerunt & Psal. 117. discantes, hic factus est in caput Anguli.* Similiter & Eph. 2. Apostolus sic scribit: *Iam non estis hospites & advena sed estis crux Sanctorum, & domestici Dei superedificati supra fundamentum Apostolorum & Prophetarum, ipso summo angulari Lapide Christo Iesu.* Christus itaque fundamentum est fundamentorum, super quo alia superstruuntur fundamenta, secundum visionem Sancti Joannis, qui vidit civitatis novæ Jerusalem duodecim fundamenta, & in ipsis duodecim nomina duodecim Apostolorum Agni. Nos autem sumus tamquam lapides vivi, agglutinati cæmento charitatis & sanguinis Agni, ut coadificemur in templum sanctum Domino. Tunc sionibusque ac pressuris expoliti, suis quique coaptamur locis per manus artificis, disponimus permanere sui sacris ædificijs. Fundamentum ergo in imo Christus, Lapis angularis in imo, & in summo Christus.

Apo. 21.

Huius Lapidis mystici non obscuram habes figuram Zachariæ 3. ubi dicitur: *Eccc Lapis quem dedi Figuram Iesu, super lapidem unum septem oculis sunt.* Ecce Zach. 3. ego calabo sculpturam ejus, ait Dominus exercituum & auferam iniquitatem terræ illius in die una. Audi interpretationem Elestus fuit Iesus Josedec Sacerdos magnus, ut & Babylone Judæos in Jerusalem rediret, & templum reedificaret. Ostenit vero etiam fuit in visione Lapis fundamentalis templi que velatum perillum representant Christum qui templi spiritualis, hoc est Ecclesiæ, futurus erat fundamentum. Illi porro lapidi in visione ostento cerebantur quasi inculpi septem oculi ad ornatum sicut solent artifices peritiam quibus operibus oculos inculperet, ut opus sit oculatum & elegans, instat caudæ pavonis; quod solet quandoque in vestibus opere phrygio fieri. Vel sicut in lapide fundamenti solent excavari sigilla, quibus includantur partes auri vel argenti, in symbolum perpetuitatis. Illa vero sigilla oculi vocantur tum quia erant concavatum quia habebant formam & speciem oculorum. Illi porro oculi designabant septem dona Spiritus sancti, quibus quasi divinis oculis anima Christi erat ornata & oculata. instat lapidis septem oculis distincti & speciosè illustrati. Immo in numero septenario universitas donorum & gratiarum insinuat, quibus anima Christi illustris fuit & exornata. Unde Sanctus Gregorius lib. 20. mor. cap. 16. dicit: *Super lapidem unum septem oculi, unum. Hunc enim lapidē Christo septem oculos habere, est simul omnem virtutem Spiritus septiformis in operatione retinere.* Significatur & providentia, vigilantiaque perfecta, quam habet Christus in Ecclesiæ sua ædificanda & custodienda: quam exercet per septem Angelos primarios, qui Ecclesiæ & orbis præsunt & advigilant. Unde Apocalypsis quinto Agnus habebat. *Oculos septem, qui sunt septem Spiritus Dei missi in omnem terram; & Zachar. 4. septem isti, oculi sunt Domini discurrentes in omnem terram. Et ecce Angeli oculi dicuntur; sunt enim puræ mentes sunt oculi per-*

perspicacissima, & vigilantissima, unde & intelligentie nominatur. Quod autem addit Dominus de lapide isto, Ego ex lapide sculpturam ejus; allusio est ad lapides fundamentales, in quibus stemmata edificantis caelari solent & insculpi; unde cum solemnitate & pompa ab architectis in fundamentis collocantur. Sic Christo primo Ecclesiae lapidi insignia & stemmata insculpsit, quando in passione vulneribus illis notari voluit, quae postea forent stemmata & insignia regni ejus. Sunt quidem vulnera illa, ex parte infligentium quasi ignominiae & doloris notae; ex parte autem Patris aeterni, ordinantur tamquam celatura preciosa & speciosa lapidis nostri mystici, cui Ecclesia debet inaedificari: suntque notae illustres charitatis & amoris in nos divini, nostraeque redemptionis, ut SS. Patres (inter quos S. Hieron.) interpretantur. Quapropter subditur, *Auferam iniquitatem terra illius in die ultionis*: quia quantum est ex parte pretii dati, & in illis vulneribus exhibiti, satisfecit sufficienter pro terra Iudaeae, & pro toto orbe. Ad huc ergo lapidem inclinamus, *id Lapis Angularis, qui facit utraque unum!*

Sed iam videndum cur Angularis dicatur & quomodo utraque faciat unum.

Christus Lapis angularis faciens utraque unum.

Primo quidem, quia in Christo conjunguntur duae naturae, humana scilicet & divina, sub una persona. Unde sicut lapis angularis, unus existens, duos conjungit parietes: ita una persona Christi, remansens una, duas naturas conjungit in unitate suppositi, simulque connectit regnum & Sacerdotium in eadem persona, quia ipse Rex est & Sacerdos. Atque in hac conjunctione personali duarum naturarum in Christo angulari lapide, idem nobis dicendum quod David; quicum de ipso dixisset, *Hic factus est in caput anguli*, subdit: *A Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris*. Nam conjunctio illa a sola Deo facta est: & adeo mirabilis, ut hec intellectus humanus, nec Angelicus eam valeat comprehendere, cum nec eam antea possibilem esse suspicari potuisset. Hanc conjunctionem non solum significavit scala Jacob coelum & terram conjungens, in summo divinitatem, in imo humanitatem designans: Sed & lapis super quem tunc dormiens recubuit quem & postea unxit, & in Titulum sive Memoriale erexit, & Bethel, id est, domum Dei appellavit. Christus enim unctus est in incarnatione, unde & Christus dicitur, unctus ut Rex, unctus ut Sacerdos, unctus ut lapis primarius domus Dei, & positus ut Memoriale oculis nostris admirabile; unde & hic Titulus omnibus faculis est adorandus Homo - Deus. Traduntque Hebraei (teste P. Galatino) Jacob duos lapides stumpsisse, ut in illis caput reclinaret & dormiret: sed postea cum excitatus fuisset, agnovisse quod in unum coaluissent. In quo & lapis noster angularis designatus fuerit, quia in illo utraque natura conjuncta fuit, quae antea erat disparata. Hujus rei argumentum sumunt ex verbis Scripturae:

Psalm. 17. Christum conjunxit humanam & divinitatem naturam.

Gen. 28. Figura.

rae: quia cum Jacob somno jam indulgere vellet dicitur: *Tulit de lapidibus qui jacebant, & supponens capiti, dormivit in eodem loco*; ubi locutio pluralis videtur indicare plures tulisse lapides. At postea in singulari dicitur: *Surgens Jacob tulit lapidem quem supposuerat capiti suo, & erexit in titulum fundens oleum super.*

Secundo, Christus Lapis angularis qui facit utraque unum, quae utranque legem, utrumque testamentum in se conjunxit. At sicut Lapis angularis, unus existens, est finis unius parietis, & principium alterius: ita Christus finis est legis veteris, & principium legis novae. Ideo tanquam finis illius legis admittit in se circumcisionem, & comedit agnum Paschalem, tamquam principium legis novae incepit baptismum, & Eucharistiae instituit Sacramentum, quae sunt prima principia legis Evangelicae. Sic implevit omnia quae scripta sunt in lege veteri quae erant umbra & figura futurorum: qualesque continuans istas duas leges, ex duabus fecit unam quando fecit ut jam umbrae & figurae de sineret in veritatem, quia non venit solvere legem, sed adimplere. Ideo Moyses & Elias, Lex & Prophetae, conjunguntur cum Apostolis in monte transfigurationis; id est, cum Evangelio & ejus praecombibus. Et quomodo conjunguntur nisi in Christo lapide angulari & pretioso, qui ibi promicat, & agnoscitur fundamentum Apostolorum & Prophetarum, & utriusque legis Conditor?

Christus conjunxit utrumque testamentum.

Mat. 17.

Tertio, lapis angularis Christus, qui facit utraque unum, duos in se conjungens populos, unum ex Iudaeis, alterum ex Gentibus. Hi sunt enim duo parietes, qui antea divisi, nunc per ipsum qui est caput anguli, conjunguntur in uno lapide, in uno fundamento, in una fide, in eadem spe, sub eodem baptismo, in eadem Ecclesia, infra eandem portas, & eadem sacramenta. Ceterum a Domino factum est istud, estque mirabile in oculis nostris: quod Iudaeis & Gentilibus, praepitium & circumcisio, populi sic antea divisi & mutuis sese odiis prosequentes, sic uniri potuerint, ut eodem cordis vinculo in Christo conjuncti essent quasi una anima, unus Spiritus. Nam in Christo Iesu non est Iudaeus aut Gentilis non est Graecus aut Barbarus, non est praepitium aut circumcisio: sed unus est Deus, unus Christus, qui justificat circumcisorem ex fide, & praepitium per fidem, ambos in sanguine suo populos in unum condens, & in novam renovans creaturam, novum figmentum. Et ideo ubi adventit Christus, statim tamquam ad lapidem angularem accesserunt primi lapides electi ex utroque populo: ex Iudaeis Pastores, ex Gentibus Reges; illi de propinquo, illi de longinquo, sed in eodem lapide angulari coadunandi, quia omnes prope facti in sanguine ipsius.

Christus conjunxit Iudaeos & gentes.

Hic iterum est *Lapis de monte & abscissus sine manu Dan. 2.* Hic, qui contrivit statum quadriformem. Christus enim de beata Virgine, quae quasi mons erat omnium

Veni & salva hominem, quem de limo formasti.

46

nium virtutum & gratiarum sublimitatem habens enatus est, & quasi abscessus, sive excelsus, arte & virtute Spiritus Sancti, sine manibus, sine opera viri. Et hic lapis contrivit regna idololatrarum, & implevit terram. Factusque est mons magnus, & implevit terram, quia sublimitate doctrinae suae, & celestis fidei amplitudine orbem replevit. Regnoque Satanæ destructo, regnum coeleste quaquaaversum prorexit, & Ecclesiam supra se ut Petram inviolabilem fundatam instar montis eminentissimi quatuor orbis partibus conspicuam fecit, ad quam undique concursus fieret, etiam ab extremis terræ.

Christus
conjunxit
Angelos
et homi-
nes.

Iob 38.

Incarna-
tio Filij
Dei An-
gelis re-
velata.

Quarta, Christus Lapis angularis, qui facit utraque unum, non solum quia duos populos tamquam parietem antea divisum conjunxit, sed etiam quia Angelos & homines in unam Ecclesiam, unum regnum, unam domum coadunavit: ita ut ex Angelis & hominibus, tamquam lapidibus vivis, fabricaretur Jerusalem coelestem, æternam Fabricatorem suum collaudaturam. Quos quidem lapides in unam conjunxit societatem gratiæ & gloriæ, in se angulari lapide. De illo in mystico sensu intelligi potest, & accommodari illud Job: *Quia demisit lapidem angularem ejus, supple terræ: Cum nos laudarent astra matutina, et jubilarent omnes Filij Dei? Quis conclusit ostium maris, quando erumpebat quasi de vulva procedens, cum ponerem nubem vestimentum ejus? Lapidem nostrum angularem Deus Pater demisit quando mittendum in orbem per carnis assumptionem, ab initio creature rationalis Angelis revelavit. Tradunt enim aliqui s. Patres, post Angelorum creationem Deum eis incarnationem filij sui revelasse, quem Dominatorem Angelorum & hominum constituerebat. Huic autem incarnationi, & Dominationi Dei Homines favent, & gratiarum actiones reddunt Angelis electi, qui hic vocantur astra matutina, quasi orientia per claritatem gratiæ & gloriæ, & hi Deum laudabant, & interna mentis exultatione jubilabant, de incarnatione filij Dei, de sapientie dispositione, per quam fidem in Christum homines & Angeli salutem erant assecuturi. Ceteri vero superbiæ Angeli circumventione Luciferi atracti, contemnebant inferiori naturæ subiecti, & ideo invadebant incarnationi Christi, & exaltationi generis humani. Quorum multitudo significari hic potest per mare, quia à dulcedine divina aversi, facti sunt ex invidia amari. Quapropter cum à vulva divini providentiæ per creationem procederent, & à luce divina elatione propria se averterent à Deo vestiti sunt nube, id est, mentis caecitate, ob propriam superbiæm excaecati. Hosque Deus ostijs conclusit, quia certis limitibus eorum malitiam suam dispositione coercuit.*

Hoc est motivum, quo Deus ad subvertendum homini potius est adductus, quam ad subvertendum Angelo peccanti, hoc est, *Veni, et salva hominem quem de limo formasti.* Audi specialibus. Daas creaturas fecerat Deus bonitatis suæ & æternitatis participes, quæ etiam poterent libertate nativa arbitrij sui ab illo desistere, & peccare. Hæc duæ creaturæ Angelus & Homo sunt. Uterque cecidit, donis licet gratiæ in creatione variisque ordinatis beneficijs, & divino circumcinctus lumine, adeo ut utrobique gravis fuerit ingratus post tot dona, sive dum peccavit Angelus in cælo, sive dum peccavit homo in paradiso. Interim unus cecidit irreparabiliter, alterius post lapsum miserere voluit Deus, & illum reparare, ac salvare. Et hoc quidem ad judicium Dei inscrutabilia spectat, quia habet potestatem in suam creaturam, sicut figulus in lutum: ut possit vas unum in honorem formare, vas alterum in contumeliam; & unum vas contractum potest reparare, alterum penitus conterere. Ideo missus fuit Jeremias Propheta à Domino in domum Figuli. Et descendit in domum figuli, et ecce apertus erat opus super rotam, et dissipatum est vas quod faciebat ipse de luto manibus suis, conversusque fecit illud vas alterum, sicut plures fuerat in oculis ejus. Ne nimium igitur struemur judicium Dei, sive in reparatione hominis, sive in contritione, & perditione Angeli peccantis: sed descendamus in domum Figuli æterni, & consideremus, quod prout placitum est in oculis suis, vas deformari reformet, aut jam deformata, sic relinquat irreparabiliter.

Interim licet id ad Dei secreta spectet judicium, aliquæ tamen probabiles rationes à Theologis adferuntur, quibus moveri potuit Deus, ut potius hominem repararet, quam Angelum cadentem. Prima ratio est Divi Leonis, qui dicit decessisse Deum redimere hominem, ne glorietur contra Deum, & explevisse invidiam suam desiderium, dum homo non assequitur gloriam quam Dæmon perdidit, & quam ipse ei summe invadebat. Sicut enim Jacob tulit primogenita Esau, & in benedictionem ejus successit, unde semper invadebat ei Esau: ita homo primogenita Dæmonis hereditavit, hoc est gratiam virtutes, ac dona, cum quibus primo genitus fuit & creatus à Deo. Illo vero peccante, ablata sunt, & data homini, qui & ejus benedictionem hereditavit, gloriam scilicet coelestem, quam Dæmon habiturus erat, nisi peccasset: hanc ergo gloriam Dei favore ad se derivatam, non debuit perdere Diaboli invidia & fraude. Unde Sanctus Leo sic loquitur: *Quia gloriabatur diabolus, sua fraude*

Deus enim hominem potius quam angelum salvavit. Prima ratio est Divi Leonis, qui dicit decessisse Deum redimere hominem, ne glorietur contra Deum, & explevisse invidiam suam desiderium, dum homo non assequitur gloriam quam Dæmon perdidit, & quam ipse ei summe invadebat. Sicut enim Jacob tulit primogenita Esau, & in benedictionem ejus successit, unde semper invadebat ei Esau: ita homo primogenita Dæmonis hereditavit, hoc est gratiam virtutes, ac dona, cum quibus primo genitus fuit & creatus à Deo. Illo vero peccante, ablata sunt, & data homini, qui & ejus benedictionem hereditavit, gloriam scilicet coelestem, quam Dæmon habiturus erat, nisi peccasset: hanc ergo gloriam Dei favore ad se derivatam, non debuit perdere Diaboli invidia & fraude. Unde Sanctus Leo sic loquitur: Quia gloriabatur diabolus, sua fraude

Gen. 27.
Serm. 2.
de Nat. de